

Södras position rörande träbyggande

Skogen, en förutsättning för ett klimatsmart byggande

I generationer har skogen hjälpt till att bygga vårt lands välbefinnande. Med fler än 50 000 familjeskogsbrukare är Södra en tillgång för landets ekonomi, sysselsättning, en levande landsbygd och för mångfalden i skogen. Av familjeskogsbrukens råvara blir det trävaror, byggsystem, pappers- och textilmassa, kemikalier, energi och mycket mer.

I takt med att vi förfinar och utvecklar skogens produkter för ett mer hållbart samhälle, stöter vi emellanåt på frågor och utmaningar där vi ser behov av förändring och kunskapsdelning. I denna sammanfattning lyfter vi de huvudsakliga förflyttningar vi ser behöver göras för att kunna bidra än mer till byggbranschens hållbara omställning.

Varför träbyggnation?

Att använda trä som byggmaterial har en lång tradition i Sverige. Av alla befintliga småhus är 85 procent byggda av trä, och flervåningshusen med trästomme blir allt fler. Trä är ett förnybart och välkänt byggmaterial som produceras i Sverige. Det är lätt att hantera och bearbeta, och det bidrar med många klimatnyttor. Skogen binder koldioxid när den växer, och trä lagrar koldioxid under hela sin livstid. Samtidigt ersätter det fossila material och reducerar utsläppen i produktionsskedet.

Under de senaste åren har utvecklingen av flerbostadshus i trä tagit stora steg. Trä halverar husets klimatpåverkan och ger en varm och trivsamt miljö, vilket påverkar

vår hälsa positivt och skapar ett behagligt inomhusklimat. Det är även möjligt att bygga industriellt med trä, vilket ökar produktiviteten och materialutnyttjandet. När stora element byggs inne i fabrik minskas spill, processen blir säkrare, arbetsmiljön bättre och transporter färre. Det blir en kvalitetssäkrad och effektiv byggprocess.

Att bygga i trä möjliggör cirkularitet i byggbranschen. Träbyggnader är lätta att montera men går även att montera ned och bygga om. Balkar och beståndsdelar kan lätt plockas ned och återbrukas i nya projekt. De delar som inte går att återbruka kan användas till andra träbaserade produkter och till bioenergi.

Vad behövs för att öka byggandet i trä?

Byggbranschens uppdaterade färdplan sträcker sig fram till 2045 och innehåller ambitiösa mål för att minska utsläppen av växthusgaser. Målen är att uppnå netto noll utsläpp till 2045. En viktig del i att nå dessa mål är att öka andelen träbyggande, vilket bidrar till en mer hållbar byggsektor.

För att vi ska kunna få en rättvis och heltäckande bild av en byggnads totala klimatpåverkan behöver byggnadens hela livscykel tas i beaktande. Idag beräknas en byggnads utsläpp enbart på de utsläpp som sker under produktion och uppförande. Den koldioxid som lagras i byggnaden under dess

livslängd räknas inte in och kan inte tillgodogöras som kolsänka eller säljas som en kolkredit.

Gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan behöver bli skarpare. De föreslagna gränsvärdena för 2025 går att uppnå redan idag och styr därför dåligt mot målen om minskade utsläpp i byggbranschen. Klimatdeklarationer måste också harmoniseras inom EU och också de ta hänsyn till den koldioxid som lagras under en byggnads livstid. För att öka andelen flervåningshus i trä och på så sätt bygga mer klimatsmart behöver offentlig sektor bli en bättre kravställare vid sina beställningar. På så sätt kan andelen byggnader i trä öka samtidigt som byggbranschens klimatavtryck minskar.

Träbyggnation har en ljus framtid. Forskningen kring flervåningshus med trästomme har tagit fart. För att kunskapen ska kunna omsättas på bästa sätt behövs mer kompetens och utbildning i alla led. Byggnadsarbetare, byggingenjörer och arkitekter behöver genomgå ett kunskapslyft om möjligheterna och hur vi på bästa sätt bygger i trä. Här är Södra en viktig aktör som tillsammans med lärosäten kan stötta utvecklingen av träbyggande. Vi måste driva på utbildningsväsendet så att det finns resurser, forskning och utbildningsplaner för att möjliggöra för trä att bli ett självklart materialval vid byggnation av flervåningshus. Detta är avgörande för att Sverige ska

fortsätta vara världsledande inom träbyggnation.

Vidare måste hybridbyggande med olika material utvecklas. Inget material kan möta alla behov och därför kan byggnader med en kombination av olika material ibland vara den bästa lösningen, då olika material kan samverka för att nå de bästa resultaten. Ett tydligt exempel på detta är samverkan mellan betong och trä, där betong kan behövas både som platta och för att ge stadga via schakt i höga byggnader. Genom att använda rätt material på rätt plats kan vi möta varje byggnads unika förutsättning.

Hållbart byggande i trä

Det är definitivt en växande trend och något vi tror på och behövs därför att:

- Träbyggnader har en lägre klimatpåverkan än jämförbara byggnader uppförda av stål och betong
- Trä är ett förnybart byggnadsmaterial som lagrar koldioxid under hela byggnadens livslängd samtidigt som det ersätter fossila och ändliga material
- Trä möjliggör ett industriellt byggande vilket innebär att byggandet blir snabbare, enklare och säkrare. Dessutom minskar det spillet från byggprocessen.
- Trä är ett lätt material vilket gör det överlägset bäst vid påbyggnationer av befintliga hus, det kräver också färre transporter
- Trä skapar trivsel, ett gott inomhusklimat och en god utemiljö. Det bidrar också till en god arbetsmiljö.
- Trä medför kortare ledtider och en mer effektiv byggnation. På så sätt kortas byggtiden.
- Träbyggnader är lätta att montera men också att montera ned, det gör att trä lämpar väl vid cirkulär användning av byggmaterial.

Vad innebär Södras KL-trä för hållbart träbyggnande?

Södras KL-trä är uppbyggt av hyvlat virke som fingerskarvats och limmats ihop till lameller. Lamellerna är sedan korsvis lagda i skikt, vilket ger ett massivt element i KL-trä. Det är en konstruktion som ger ett starkt och styvt byggelement med hög formstabilitet. Med hjälp av modern CNC-teknik får vi en hög precision med exakt tillskurna byggdelar. Vi kundanpassar elementen redan i fabriken med uttag för dörrar, fönster, förberedning för ledningar och rörledningar, vilket innebär att konstruktionstiden på plats blir mycket kortare.

Södras KL-fabrik har en kapacitet om 100 000 m³ KL-trä per år. Det möjliggör byggande av såväl flerbostadshus, industrilokaler och offentliga byggnader som förskolor, skolor, och sjukhus. Lokaliseringen i Värö utanför Varberg är strategiskt vald för dess närhet till flera tillväxtregioner i Skandinavien, men även för enkel sjötransport till Storbritannien och andra internationella marknader. Produktionen är samlokaliserad med Södras massabruk och sågverk, där vi har tillgång till lokalproducerad el och färdig infrastruktur. Det skapar

också goda förutsättningar för en effektiv logistik och ger oss möjlighet att klokt nyttja en större del av värdekedjan.

På Södra har vi ambitiösa målsättningar för vår verksamhet. Våra utsläpp av fossila växthusgaser ska halveras till år 2030 och till 2040 ska utsläppen av fossila växthusgaser vara netto-noll. Men för oss är resan inte slut där. Vi strävar mot att bli klimatpositiva. Växande träd binder koldioxid och när skogsråvaran förädlas, till

exempel som byggmaterial, lagras samma mängd koldioxid under hela produktens livslängd. Hållbart byggande med trä från Södra är en del av lösningen för att minska de globala utsläppen samtidigt som vi ökar produktiviteten i byggbranschen.

Med Södras erfarenhet av att arbeta med trä till stomme, fasad och interiör, och med förståelsen för hela processen från frö till byggnation, kan vi bidra till ett hållbart byggande och en hållbar samhällsutveckling.

Vad behöver Södra för politiska initiativ för att gå vidare?

Nationell nivå

- Skarpa gränsvärden i klimatdeklarationer.
- Ett ramverk som ser till ett hus hela klimatnytta, inklusive eventuell kolsänka, så att inbundet kol tillgodoses eller kan säljas som kolkrediter.
- Ett nationellt bindande mål för ökad träbyggnation i enlighet med (SOU) den nationella bioekonomistategins förslag (SOU 2023:84).
- Att offentlig sektor sätter låga gränsvärden vid nybyggnation genom upphandling samt införa ekonomiska sanktioner om leverantören inte klarar av gränsvärdena.
- Att forskning och utveckling gällande träbyggnation stärks.
- Att lärosäten inkluderar träbyggnation i större utsträckning i läroplanerna.

EU Nivå

- Harmonisera klimatdeklarationer på EU nivå och inkludera den koldioxid som binds under en byggnads livstid.
- Påskynda arbetet med Carbon Removals Certification Framework, för lagring av kol i produkter
- Verka för att skogen ses som en kritisk råvara i EUs akt om kritiska råmaterial.
- Erkänn skogens klimatnytta inte bara genom kolsänka i stående skog utan även som leverantör av förnybar råvara.
- Satsa på klimatinsatser som går ut på att ersätta fossila material med biobaserade produkter.
- Arbeta för politiska styrmedel och lagstiftning som gör att EU blir ledande i världen på att utveckla bioekonomin.